Täysistunto

Torstai 29.9.2016 klo 15.59—19.30

2.2. Suullinen kysymys nuorten syrjäytymisen ehkäisystä (Olli-Poika Parviainen vihr)
Suullinen kysymys SKT 93/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Olli-Poika Parviainen.

Keskustelu

16.22 **Olli-Poika Parviainen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Hiljattain uutisoitiin OECD-raportista, jonka mukaan yli viidennes parikymppisistä miehistä on työn ja koulutuksen ulkopuolella. Kuluneen vuosikymmenen aikana näiden nuorten osuus on kasvanut lähes 10 prosenttiyksiköllä. Nuorten naisten vastaavat luvut ovat alhaisemmat, mutta yhteenlasketkin tilanne on Suomessa OECD:n keskiarvoa heikompi. Olemme päätyneet samaan joukkoon pahoissa talousvaikeuksissa painineiden EU-maiden kanssa.

Hallitus on vähentänyt nuorisotakuun ja nuorisotyön rahoitusta. Myös koulutusleikkaukset pahentavat osaltaan asiaa. Satsaukset esimerkiksi nuorille tai palveluja tarjoaviin Ohjaamoihin ovat toki hyviä mutta mielestäni riittämättömiä. Kysynkin, arvoisa puhemies: miten hallitus aikoo vastata tähän yhteiseen haasteeseemme siltä osaltaan, että yksikään nuori ei jäisi tyhjän päälle?

16.22 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä aihe ja suuri huoli nuorista, jotka jäävät kokonaan koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle. Siitä syystä meillä on tällä hetkellä käynnissä erittäin monia toimenpiteitä, joilla pyritään tähän asiaan vaikuttamaan. Edellisellä hallituskaudella oli vilpitöntä yritystä. Tehtiin nuorisotakuuta, mutta sen tulokset eivät valitettavasti olleet kovin lupaavia, nimittäin nuorisotyöttömyys ja koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä ovat kasvaneet. Nyt tarvitaan parempia ja tehokkaampia lääkkeitä ja sitten toisaalta tarvitsee turvata sitä toimintaa, joka tuottaa hyviä tuloksia. Esimerkiksi etsivä nuorisotyö tavoitti viime vuonna 19 000 nuorta, jotka ovat vaarassa syrjäytyä tai ovat jo syrjäytyneet. Tätä toimintaa jatkamme, ja se rahoitus turvattiin budjettiriihessä samoin kuin työpajatoiminnan rahoitus. Ohjaamo-toimintaa, joka on yhden luukun palvelua nuorille, valtakunnallistetaan. Lisäksi olemme tekemässä ammatillisen koulutuksen reformia, missä kiinnitetään aivan erityistä huomiota läpäisyn parantamiseen elikkä siihen, että koulutus ei jäisi kesken, mikä on ihan keskeinen ongelma.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.24 **Olli-Poika Parviainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos opetusministeri Sanni Grahn-Laasoselle vastauksesta.

Ammatillisesta koulutuksesta ollaan reformista huolimatta leikkaamassa kuitenkin noin 190 miljoonaa euroa. Ammatillinen koulutus on yksi tärkeimmistä keinoista saattaa nuoriamme kohti työelämää ja pärjäämistä. Ammatilliset oppilaitokset ovat tunnetusti jo säästäneet seinistään ja hallinnosta. Nyt uhkana ovat lisäsäästöt opetuksesta, henkilöstöstä ja tärkeistä syrjäytymistä ehkäisevistä lisäpalveluista. Tämä lisää koulupudokkuutta ja opintojen keskeytyksiä.

Ammatillisella koulutuksella on todella erityisen tärkeä tehtävä erityisesti nuorten miesten osallisuuden lisäämisessä. Sisäänottomäärien väheneminen puolestaan johtaa kasvavaan kilpailuun paikoista, jolloin juuri ne seiskan pojat putoavat helpoiten. Kysynkin hallitukselta: miten varmistatte sen, että ammatillisessa koulutuksessa voidaan toteuttaa jatkossa osallisuutta lisääviä syrjäytymisen vastaisia toimia leikkauksista huolimatta?

16.25 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jälleen erittäin hyvä kysymys, joka varmasti meille kaikille on tärkeä. Edelliseltä hallitukselta jäi perinnöksi ammatillisen koulutuksen säästöjä, ja tämä hallitus joutuu nyt toteuttamaan ne. Mutta me teemme sen rakenteellisen uudistuksen kautta pitäen aivan todella tiukasti kiinni siitä koulutustakuusta, eli jokaiselle peruskoulunsa päättäneelle turvataan toisen asteen koulutuspaikka joko lukiosta tai ammatillisesta koulutuksesta.

Sitten meillä on myöskin tietysti nuoria, joilla on sellaisia elämänhallintaan tai mielenterveyteen tai päihteisiin liittyviä ongelmia, joiden vuoksi he eivät voi opiskella. Siitä syystä viime kauden nuorisotakuuseen on lisätty myöskin mielenterveyspalvelujen elementtejä, joista ministeri Rehula varmasti voi jossain kohdassa kertoa enemmän.

Mutta sitten ammatillisen koulutuksen reformissa se keskeinen ajatus on siinä, että rakennetaan joustavia polkuja, joissa pystytään entistä paremmin palvelemaan yksilöllisiä osaamistarpeita eli vähän ottamaan huomioon sitä, minkälainen sen nuoren tai sen opiskelijan lähtötaso on, minkälaista osaamista hän tarvitsee ja minkälaista tukea erityisesti siihen omaan opiskeluunsa juuri kyseinen (Puhemies koputtaa) opiskelija tarvitsee.

16.26 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan se, että jo yli viidennes nuorista, 20—24-vuotiaista pojista on työn tai koulutuksen ulkopuolella, on todella huolestuttavaa. Moni heistä on myös vailla toisen asteen tutkintoa, ja silloin ennuste työmarkkinoilla on todella huono. Heidän, jotka eivät saa edes toisen asteen tutkintoa läpäistyä, mahdollisuutensa työllistyä ja pysyä yhteiskunnassa osallisena ovat heikot läpi elämän, ja sitten tulee syrjäytymisongelmia. Näihin nuoriin panostaminen on aina kannattavaa. Näitä nuoria, jotka jäävät nyt koulutuksen tai työn ulkopuolelle, on koko ajan kasvava määrä. Ja silloin haluan kysyä vielä koko hallitukselta, myös valtiovarainministeriltä ja pääministerin sijaiselta: Miten samaan aikaan voidaan leikata koulutuksesta näin paljon ja heikentää nuorisotakuun toimintaa, koska sieltäkin on leikattu? Nämä paikot näihin yksittäisiin työpajarahoituksiin eivät riitä, jos kokonaistilanne on se, että nuorten ulkopuolelle jääminen lisääntyy, erityisesti nuorten poikien, ja se on myös alueellinen ongelma. Mitä te aiotte koko hallituksena tehdä tälle, eikä vain jättää sitä opetusministerin paikkoratkaisujen varaan?

16.27 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan korjata tästä edellisestä puheenvuorosta yhden käsityksen, ettei synny väärää käsitystä: Etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan rahoitus turvattiin budjettiriihessä, eli se jatkuu. Samoin sitten panostamme nuorten aikuisten osaamisohjelman jatkumiseen eli siihen, että juuri niille nuorille, joilta on jäänyt koulutus eri syistä kesken tai käymättä kokonaan, voidaan tarjota niitä paikkoja siinä vaiheessa, kun ollaan noin parikymppisiä ja on heikko työmarkkina-asema, kun sitä koulutusta ei ole siellä taustalla. Eli näihin todella panostetaan. Samoin turvapaikanhakijoiden koulutukseen on erillisesti määrärahoja sovittu, jotta voidaan heti vastata siihen osaamistarpeeseen, mitä sieltä tulee, että saataisiin nopeasti heidätkin työelämään ja osallisiksi meidän yhteiskuntaan. Eli näihin asioihin kiinnitetään erittäin paljon huomiota.

Siinä ammatillisen koulutuksen reformissa on nyt tärkeä onnistumisen paikka siinä, että tätä keskeyttämistä voidaan vähentää, koska se ongelma on nimenomaan siinä, että kaikki nuoret saavat sen koulutuspaikan, mutta se jää hyvin monilta toisella asteella kesken. Siihen kiinnitetään huomiota muun muassa kehittämällä sitä rahoitusmallia kannustavammaksi, jotta oppilaitosten kannattaa erityisesti panostaa nuorten tukemiseen, (Puhemies koputtaa) ja sitten lisätään työpaikkaoppimista, (Puhemies: Aika!) eli uusi koulutussopimusmalli.

16.28 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tärkeä keskustelu tärkeästä aiheesta. Minulla oli tilaisuus maanantaina aloittaa tämä viikko vierailemalla Lahdessa tutustumassa nimenomaan tämmöiseen Ohjaamo-toimintaan ja heidän konseptiinsa. Minun mielestäni siellä on malli, josta kannattaa ottaa esimerkkiä muuallekin maahan, ja tätä ollaan viemässä. Eli he ovat tunnistaneet nämä ongelmat ja lähteneet yhdessä tekemään näitä ratkaisuja. Siellä ovat yritykset mukana, siellä ovat koulut mukana. Kyllähän tämä nuorten miesten koulupudokkaiden iso, kasvava määrä lähtee ihan sieltä koulusta, ja siitä pitää meidän kaikkien kantaa huolta. Monesti siinä vaiheessa, kun he tulevat sinne toiselle asteelle, voi olla jopa niin, että heillä on onneton lukutaito, laskutaito. Heidät on vain päästetty siihen vaiheeseen, ja se on karhunpalvelus näille ihmisille. Pitää myös pystyä vaatimaan. Tämä lähtee kotoa, tämä lähtee koulusta. Mutta nämä hyvät mallit ja tämmöisen toiminnan jakaminen ympäri Suomea — tässä on yksi hyvä vastaus.

16.29 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys noin 35 000 nuoresta miehestä, jotka ovat elämänsä parhaimmassa iässä, 20—24-vuotiaita. Tämä luku on dramaattinen, eikä se vika ole yksin nykyisen hallituksen. Mutta yhdestä näkökulmasta se on, ja nyt katson erityisesti varapääministeri Soinia: Esimerkiksi tämä nuorten aikuisten osaamisohjelma, jossa on 15 000 ilman tutkintoa olevaa nuorta nyt suorittamassa tutkintoa. Mitä tekee hallitus? On dramaattisesti laskemassa näitä määrärahoja, ja se on minusta aivan väärää politiikkaa. Nyt pitää siis täsmäohjauksella saada ne nuoret, joista suurin osa on jättänyt koulunsa kesken, suorittamaan tutkinnon. Vain sillä tavalla voi päästä (Puhemies koputtaa) pysyvästi yhteiskuntaan kiinni.

Puhemies Maria Lohela: Onko kysymystä?

Siis oletteko, varapääministeri Soini, perehtynyt tähän asiaan? (Naurua) Nyt en laita ministeri Grahn-Laasosta tiukoille, vaan teidät.

16.31 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä oli mielenkiintoinen näkökulma: kumpi tässä nyt oli se kohde, nuori ihminen vai minä? Molemmat varmasti. Hyvä niin. (Jukka Gustafsson: Vakava asia, ministeri!) Kerrankin — kun kuuntelisitte, edustaja Gustafsson, niin pystyisi vastaamaan paremmin — tämä teidän kysymyksenne tai se, mitä te jatkokysyitte vihreitten kysymykseen, on sellainen, että olemme samaa mieltä. Minä jaan tämän huolen teidän kanssanne ja omalta osaltani teen parhaani tällaisten ratkaisujen osalta, ja näitä on monia muita. Tämä on varmasti hyvä, mitä sanoitte. Oppisopimuskoulutus on erittäin tärkeä. Tunnen aika paljon itsekin tämän ikäisiä nuoria miehiä. Se lukeminen ei aina maistu, mutta työ saattaisi maistua. Mutta olen siitä teidän kanssanne samaa mieltä, että jatkossa, jos sinulla ei ole sitä todistusta, sinä et välttämättä sitä työpaikkaa saa.

16.32 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Onhan se niin, että tämähän on dramaattinen luku, kuten edustaja Gustafsson sanoi, ja meidän täytyy ottaa tämä erittäin vakavasti, ja niin me otammekin. Jos joka viides nuori mies syrjäytyy peruskoulun jälkeen, niin se on viesti, joka on pakko ottaa vakavasti. Hallitus vastasi tähän osaltaan niin, että tähän nuorten aikuisten koulutukseen lisättiin 15:n päälle 10 miljoonaa kehykseen, tai sen kehyksen päälle, eli siihen lisättiin nyt määrärahoja. Sen lisäksi ministeri Grahn-Laasonen tekee ihailtavaa työtä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa etsiessään kaikin keinoin resursseja ja kohdentaen niitä juuri niihin kaikkein kipeimpiin kohtiin. Mutta tämä on asia, jossa on selvää, että tämä on hallituksessa otettu vakavasti, ja me etsimme laajalla rintamalla tähän ongelmaan keinoja ja apuja.

16.32 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä syrjäytymiskehitys nuorten keskuudessa on ikävä kyllä jatkunut jo useita vaalikausia. Nimittäin meillähän on yli 110 000 20—29-vuotiasta nuorta, joilla ei ole toisen asteen koulutusta lainkaan, ja siinä mielessä on erittäin tervetullut tämä ammattikoulureformi. Olisin ministeriltä kysynyt sitä, millä tavalla te meinaatte saada nuoret jaksamaan istua siellä koulussa, koska monet nuorethan eivät jaksa kahta tai kolmea vuotta käydä sitä tutkintoa läpi siinä mielessä, että se on heille liian pitkä aika eikä se välttämättä oppimisympäristönä ole kaikkein paras. Toisekseen, myöskin tätä nuorisotakuuta uudistetaan, koska viime vaalikautena se ei oikein tuottanut tuloksia. Mitä odotuksia teillä siinä mielessä ministerinä on teidän näkökannaltanne siinä, että nuorisotakuutyöryhmä tekisi siellä? Nimittäin näistä asioista me parhaillaan keskustelemme.

16.33 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on todellinen, hyvä huomio, että moni peruskoulun jälkeen — erityisesti täällä on näitä poikia, mistä on puhuttu, mutta ihan yhtä lailla tyttöjä — haluaisi enemmän päästä tekemään käsillä työelämässä oikeasti niitä töitä ja kokee, että haluaisi jo päästä siitä ikään kuin koulumaisesta oppimisesta enemmän tämmöiseen käytännön tekemiseen. Tämä pitää ottaa ihan vakavasti. Esimerkiksi Keski-Euroopassa on hyviä kokemuksia siitä, että niissä maissa, joissa on paljon tällaista työpaikoilla tapahtuvaa oppimista, on matalampi nuorisotyöttömyys ja pystytään rakentamaan tiiviimmät yhteydet työelä-

mään jo silloin opiskeluvaiheessa. Tästä syystä rakennamme tämän ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä laajempaa työssäoppimisen mallia, muun muassa tämmöisen uuden koulutussopimusmallin oppisopimuskoulutuksen rinnalle, kuitenkin ottaen huomioon sen, että me emme voi kouluttaa liian kapea-alaisesti vaan pitää olla myös sellaisia valmiuksia, joilla pärjää sitten muuttuvassa työelämässä, että voi oppia aina uusiin ammatteihin, jos se oma katoaa alta työuran aikana.

16.34 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ammatillisen koulutuksen reformin ja säästöjen kohdalla on se kummallisuus, että ensin viedään rahat ja sitten oletetaan, että pystytään tekemään tuo reformi, lainsäädännön mukainen uudelleenjärjestäytyminen, ja tämä vääränlainen järjestys aiheuttaa sen, että on hyvin mahdollista, että tehdään sellaisia harkitsemattomia ja nopeita säästötoimenpiteitä tulevana vuonna ja se saattaa myöskin aluepoliittisesti vaikuttaa niin, että toimipisteitä laitetaan alas, kun pitää nopeasti yrittää löytää niitä säästökohteita. Tälläkin hetkellä esimerkiksi Itä- ja Pohjois-Suomessa alle 16-vuotiaitten toisen asteen koulutuspaikkaan oleva välimatka on pisimpiä Suomessa, ja on pelättävissä, että siellä laitetaan näitten säästöjen takia toimipisteitä alas. Onko mitenkään mahdollista vielä harkita sitä, että odotettaisiin niin kauan, että lainsäädäntö saadaan paikoilleen, ennen kuin näitä säästöjä lähdetään viemään eteenpäin, jotta tämmöistä harkitsematonta aluepoliittista vaikutusta ei tulisi?

16.36 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä säästöjen aikataulu on todella haaste, ja se on tunnistettu, mutta siihen on vastattu myöskin niin, että tätä ammatillisen koulutuksen reformia on tehty erittäin hyvässä yhteistyössä ammatillisen koulutuksen kentän kanssa, ja tavoitteena on saada lokakuun aikana ammatillisen koulutuksen reformi, tämä suuri lainsäädäntöuudistus, lausuntokierroksille, jolloin koulutuksen järjestäjillä on hyvin aikaa valmistautua ja he tietävät jo, mitä tulossa on sitten 2018 alusta, ja pystyvät sitten jo ensi vuonna sitä omaa toimintaansa sopeuttamaan sen uuden rahoitusmallin ja sen uuden toimintalainsäädännön pohjalta. Eli parhaamme teemme tiukassa taloustilanteessa tiukalla aikataululla, mutta täytyy sanoa, että ihailen kyllä myöskin sitä valmistelua, mitä ammatillisen koulutuksen järjestäjät yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön virkamiesten kanssa ovat tässä asiassa tehneet.

Kysymyksen käsittely päättyi.